

Energieffektivitet i miljøgodkendelser

- muligheder for samspil mellem miljøgodkendelser og ledelsessystemer inden for miljø og energi

Peter Engel og Jørgen Mikkelsen
Rambøll

Preben Buhl
Preben Buhl Miljø- og Energiledelse

Miljøstyrelsen vil, når lejligheden gives, offentliggøre rapporter og indlæg vedrørende forsknings- og udviklingsprojekter inden for miljøsektoren, finansieret af Miljøstyrelsens undersøgelsesbevilling.

Det skal bemærkes, at en sådan offentliggørelse ikke nødvendigvis betyder, at det pågældende indlæg giver udtryk for Miljøstyrelsens synspunkter.

Offentliggørelsen betyder imidlertid, at Miljøstyrelsen finder, at indholdet udgør et væsentligt indlæg i debatten omkring den danske miljøpolitik.

Indhold

FORORD	5
SAMMENFATNING OG KONKLUSIONER	7
SUMMARY AND CONCLUSIONS	11
1 INDLEDNING	15
1.1 BAGGRUND	15
1.2 PROJEKTFORLØB	15
1.2.1 <i>Kort om forløbet</i>	16
1.2.2 <i>Projektgruppen og projektdeltagerne</i>	16
2 TEMA 1: DIALOG, SAMARBEJDE OG KOORDINATION	19
2.1 STATUS OG PROBLEMSTILLINGER	19
2.1.1 <i>Energistyrelsen og virksomhederne</i>	19
2.1.2 <i>Miljømyndigheder og virksomhederne</i>	19
2.1.3 <i>Energistyrelsen og miljømyndighederne.</i>	20
2.2 IDENTIFICEREDE POTENTIALER	20
2.2.1 <i>Hvad kan miljømyndighederne gøre?</i>	20
2.2.2 <i>Hvad kan Energistyrelsen gøre?</i>	20
2.2.3 <i>Hvad kan virksomhederne gøre?</i>	21
2.2.4 <i>Hvad kan Miljøstyrelsen gøre?</i>	21
2.2.5 <i>Miljømyndigheden, Miljøstyrelsen og Energistyrelsen</i>	21
2.2.6 <i>Virksomhederne og miljømyndighederne</i>	21
2.2.7 <i>Andet</i>	22
2.3 BARRIERER FOR AT UDNYTTE POTENTIALERNE	22
3 TEMA 2: LEDELSESYSTEMER	23
3.1 STATUS OG PROBLEMSTILLINGER	23
3.1.1 <i>Generelt</i>	23
3.1.2 <i>Energiledelse</i>	23
3.1.3 <i>Miljøledelse</i>	24
3.2 IDENTIFICEREDE POTENTIALER	24
3.3 BARRIERER FOR AT UDNYTTE POTENTIALERNE	25
4 TEMA 3: KOMPETENCEOPBYGNING	27
4.1 STATUS OG PROBLEMSTILLINGER	27
4.1.1 <i>Generelt</i>	27
4.1.2 <i>Energifaglige kompetencer hos miljømyndigheden</i>	27
4.1.3 <i>Miljøfaglige kompetencer hos energimyndigheden</i>	27
4.2 IDENTIFICEREDE POTENTIALER OG LØSNINGSMULIGHEDER	28
4.3 BARRIERER FOR AT UDNYTTE POTENTIALERNE	28
5 TEMA 4: INFORMATIONSFLOW	29
5.1 INDBERETNINGER	29
5.1.1 <i>Status og problemstillinger</i>	29

5.1.2	<i>Identificerede potentialer og løsningsmuligheder</i>	29
5.1.3	<i>Barrierer for at udnytte potentialerne</i>	29
5.2	UDVEKSLING AF INFORMATION	30
5.2.1	<i>Status og problemstillinger</i>	30
5.2.2	<i>Identificerede potentialer og løsningsmuligheder</i>	30
5.2.3	<i>Barrierer for at udnytte potentialerne</i>	30

Forord

Denne rapport er resultatet af et projekt gennemført under Miljøstyrelsens Program for renere produkter m.v. indenfor indsatsområde 3.2. i prioriteringsplanen for 2002.

Projektet er blevet gennemført med Rambøll samt Preben Buhl Miljø- og Energiledelse som proceskonsulenter og rapportskrivere.

Projektet har inddraget fire case-virksomheder:

- AKAF/Arla Foods Ingredients i Svenstrup
- Haldor Topsøe i Frederikssund
- Rockwool A/S i Øster Doense
- Statoil A/S i Kalundborg

samt de ansvarlige myndigheder på miljø- og energiområdet:

- Nordjyllands Amt (Rockwool og AKAF/A)
- Frederiksborg Amt (Haldor Topsøe)
- Vestsjællands Amt (Statoil)
- Energistyrelsen

Projektet er blevet til i perioden 2002-2003, hvilket betyder at de nye regler vedrørende brugerbetaling, differentieret tilsyn samt den nye godkendelsesbekendtgørelse ikke er inddraget i projektet.

Sammenfatning og konklusioner

I projektet er der søgt belyst en række muligheder for et bedre samspil mellem energiledelsessystemer, miljøledelsessystemer og miljøgodkendelser/-kontrol med henblik på at forbedre mulighederne for at sikre, at anlæg drives på en effektiv energiudnyttende måde.

Projektet er blevet til i perioden 2002-2003, hvilket betyder at de nye regler vedrørende brugerbetaling, differentieret tilsyn samt den nye godkendelsesbekendtgørelse ikke er inddraget i projektet.

Som omdrejningspunkt har været fire case-virksomheder, der både er omfattet af EU's IPPC-direktiv og som deltager i Energistyrelsens ordning om energiaftaler. Der er først afholdt individuelle møder med virksomhederne, miljømyndighederne henholdsvis Energistyrelsen. Dernæst er der afholdt fællesmøder med virksomheden, dens miljømyndighed og Energistyrelsen. Diskussionerne, idéerne og ønskerne på disse møder danner baggrund for rapporten.

Resultaterne er delt op i fire temaer:

- Tema 1: Dialog, samarbejde og koordination
- Tema 2: Ledelsessystemer
- Tema 3: Kompetenceopbygning
- Tema 4: Informationsstrømme

I Tema 1: "Dialog, samarbejde og koordination" er der bl.a. identificeret følgende muligheder:

- Miljømyndighederne kan bruge Energistyrelsen som faglige sparringspartnere på energisiden
- Energistyrelsen kan automatisk informere den relevante miljømyndighed, når en virksomhed indgår eller fornyer en energiaftale
- Energistyrelsen kan udarbejde vejledende materiale om den bedste tilgængelige teknologi på energisiden
- Miljøstyrelsen kan i højere grad vejlede miljømyndighederne i hvor langt de kan gå med krav på energiområdet
- Virksomhederne kan i højere grad informere miljømyndighederne om deres ledelsessystem inden for miljø og energi

I Tema 2: "Ledelsessystemer" er der bl.a. identificeret følgende muligheder:

- Virksomhederne kan invitere miljømyndighederne med, når certificeringsorganer foretager ekstern audit på virksomheden
- Energistyrelsen kan delagtiggøre offentligheden i hvilke virksomheder, der har energiaftaler ved at lave en liste på internettet

I Tema 3: "Kompetenceopbygning" er der bl.a. identificeret muligheder:

- Der kan opbygges erfaringer fra "cases" hvor miljømyndigheden og Energistyrelsen samarbejder om en virksomhed, og på den måde op-

bygge konkret erfaring med hvordan og på hvilke områder, der kan samarbejdes

- Miljømedarbejderne hos miljømyndighederne kan efteruddannes, dels vedrørende energibesparelser og energiledelse
- Der kan afholdes temamøder for virksomheder om energibesparelser og energiledelse

I Tema 4: "Informationsflow" er der bl.a. identificeret muligheder:

- På portalen virk.dk er det muligt for energiaftalevirksomheder at lave deres indberetning til Energistyrelsen. En lignende mulighed på miljøområdet bør overvejes, således at egenkontrol kan berettes via internettet
- Der kan skabes en sammenhæng mellem de forskellige indberetninger på miljø- og energiområdet
- Virksomheder og myndigheder kan invitere hinanden med til informationsmøder for at sikre forståelse for hinandens arbejdsvilkår

Konklusion

Projektet har taget udgangspunkt i fire case-virksomheder, der både er omfattet af EU's IPPC-direktiv og som deltager i Energistyrelsens ordning om energiaftaler. Der er afholdt individuelle møder med henholdsvis virksomhederne, deres miljømyndighed og Energistyrelsen, efterfulgt af fælles møder mellem de tre parter. Møderne foregik i 2002-2003.

De fire virksomheder, de tre miljømyndigheder og Energistyrelsen bidrog i projektet med mange konstruktive ideer og anbefalinger. Resultaterne afspejler et ønske om øget samarbejdet mellem virksomhederne på den ene side og miljømyndigheder og Energistyrelsen på den anden side. Rambøll og Preben Buhl Miljø- og Energiledelse vurderer, at resultaterne generelt kan finde anvendelse i alle typer virksomheder med væsentlige miljø- og energiforhold.

Når vi bad parterne om at beskrive deres samarbejde om energi og miljø, kunne det ikke undgås, at en del af diskussionen kom til at handle om samarbejdsformer generelt. Det er kun helt naturligt, og mange af spillereglerne og forslag til forbedring af samarbejdet er derfor af mere generel art, selvom de i denne sammenhæng er møntet på samarbejdet om energi og miljø.

Resultaterne af dette projekt udspringer således af konkrete samarbejdsrelationer mellem aktørerne i de fire cases. Vi, de projektudførende, har blot været katalysatorer, hvis rolle var at ekstrahere erfaringer, forslag og idéer fra de konkrete aktører.

Der er derfor heller ikke tale om en statistisk kvantitativ analyse, som er repræsentativt for et bredt udsnit af danske virksomheder. Der er tale om en kvalitativ analyse koncentreret omkring fire virksomheder, fra det segment af virksomheder, som både er IPPC virksomheder og som har en energiaftale med Energistyrelsen. Dem er der kun nogle få hundrede af i Danmark. Når de alligevel har været genstand for dette projekt, er det fordi, de igennem flere år har indhentet erfaringer fra både energiaftaler og miljøgodkendelser. Netop derfor har de haft særlige forudsætninger for, at kunne vurdere mulige synergieffekter i forbindelse med myndighedsarbejdet på energi- og miljøområderne.

Projektet har afdækket en række muligheder for at øge samspillet mellem energiledelsessystemer, miljøledelsessystemer og miljøgodkendelser. Det har dog vist sig at der ikke gennem projektet har kunnet udtrages konklusioner, muligheder og barrierer som er unike for energiledelse og miljøledelse i samspil med miljøgodkendelser. Projektet viser at det, dels er nødvendigt at gøre en ekstra indsats for at koordinere myndighedsarbejdet på tværs af lovgivningsområder, og dels kræver øget dialog for at drage nytte af de frivillige miljøledelsessystemer i forbindelse med godkendelse og tilsyn med virksomheder.

Summary and conclusions

The project has investigated a series of possibilities for improving synergies between energy management systems, environmental management systems and environmental approvals/control, with the objective to improve the options for operating facilities in a more energy-efficient manner.

The project was implemented in the period 2002-2003, which means that new rules on consumer payment, differentiated inspection and the new approval order are not incorporated in the project.

The focus point has been four case industries, which are all covered by EU's IPPC Directive and participate in the Energy Agency's energy agreement programme. Initially, individual meetings were held with the industries, the environmental authorities or the Energy Agency respectively. Then communal meetings were held with the industry in question, its environmental authority and the Energy Agency. Discussions, ideas and wishes from these meetings form the basis of the report.

Results have been split into four themes:

- Theme 1: Dialogue, cooperation and coordination.
- Theme 2: Management systems.
- Theme 3: Capacity building.
- Theme 4: Information flows.

In Theme 1: "Dialogue, cooperation and coordination" the following possibilities were identified:

- The environmental authorities can use the Energy Agency as professional sparring partner in energy issues;
- The Energy Agency could automatically inform the relevant environmental authority when an industry enters or renews an energy agreement;
- The Energy Agency could elaborate guideline material on best available technology within energy;
- The Environmental Protection Agency could to a higher extent guide environmental authorities in how far they can go in setting demands in the energy field;
- The industries could to a higher extent inform environmental authorities about their management systems within environment and energy.

In Theme 2: " Management systems" the following possibilities were among other identified:

- The industries could invite the environmental authorities to participate when certification bodies carry out external audits at their facility;
- The Energy Agency could inform the public of which industries have energy agreements by publishing a list on the Internet.

In Theme 3: "Capacity building" the following possibilities were among other identified:

- Capacity can be built on cases where the environmental authority and the Energy Agency cooperate on a particular industry, and in this way build up concrete experience in how and where cooperation can take place.;
- The environmental staff in the environmental authorities could be trained in energy savings and energy management measures;
- Thematic seminars could be held for industries regarding energy saving and energy management measures.

In Theme 4: "Information flow" the following possibilities were among other identified:

- On the portal www.virk.dk it is possible for energy agreement industries to report to the Energy Agency. A similar possibility should be considered in the field of environment, so that self-control can be reported via the Internet;
- A correspondence could be created between the various reportings in the fields of energy and environment;
- The industries and authorities could invite each other to information meetings in order to ensure mutual understanding of each other's work conditions.

Under each of the four themes it is also described which barriers exist against an optimal utilisation of the possibilities.

Conclusions

The project has been based on four case industries, which are covered both by EU's IPPC Directive and participate in the Energy Agency's energy agreement programme. Individual meetings are held with the industries, their environmental authority and the Energy Agency, followed by communal meetings between the three parties. The meetings took place in 2002 and 2003.

The four industries, the three environmental authorities and the Energy Agency contributed to the project with many constructive ideas and recommendations. The results reflect a wish for increased cooperation between the industries on one side and the environmental authorities and Energy Agency on the other side. Rambøll and Preben Buhl Environment and Energy Management assess that the results in general can be of use in all types of industries with major environment and energy issues.

When asked to describe their cooperation within energy and environment, it could not be avoided that the parties entered a discussion on cooperation policies in general. This is only natural, and many of the "rules of the game" and suggestions for improvement in the cooperation are therefore of a more general nature, although they are in this connection referring to the energy and environment cooperation.

The results of this project are thus based on concrete relations between the players in the four cases. We, the project implementers, have merely been

catalysts with the role to extract experiences, suggestions and ideas from the concrete players.

This is therefore not a statistical quantitative analysis either, which is representative for a broad range of Danish companies. This is a qualitative analysis concentrated around four industries, from that segment of industries that are both IPPC industries and have an energy agreement with the Energy Agency. Only a few hundred exist of this type in Denmark. When they have still been the attention of this project it is because they have through several years gathered experience from both energy agreements and environmental approvals. That is exactly why they have had a special basis for assessing possible synergies in connection with authority work in the field of energy and environment.

The project has exposed a series of possibilities for increased correlation between energy management systems, environmental management systems and environmental approvals. However, it has turned out that the project cannot identify any conclusions, possibilities and barriers that are unique for energy management and environmental management in interaction with environmental approvals. The project shows that it requires an extra effort to coordinate the authority tasks across the regulatory areas as well as an increased dialogue, in order to benefit from the voluntary environmental management systems in connection with approval and inspection of companies.

1 Indledning

1.1 Baggrund

Projektet udspringer af en række ønsker og behov, som både virksomheder og energi- og miljømyndigheder har givet udtryk for i forskellige sammenhænge, bl.a. under et aktørseminar afholdt af Miljøstyrelsen i september 2002 (Arbejdsrapport fra Miljøstyrelsen nr. 6, 2003).

Der er i projektet taget udgangspunkt i følgende ønsker og behov:

- Større koordination mellem myndighedernes arbejde på energi- og miljøområdet/integration af miljø- og energiarbejdet
- Bedre indsigt i miljømyndighedernes muligheder for at stille krav om energieffektivitet
- Større grad af koordination og synergi mellem virksomhedernes miljø- og energiledelsessystemer og myndighedernes arbejde

Projektet er blevet til i perioden 2002-2003, hvilket betyder at de nye regler vedrørende brugerbetaling, differentieret tilsyn samt den nye godkendelsesbekendtgørelse ikke er inddraget i projektet.

1.2 Projektforløb

Rambøll og Preben Buhl Miljø- og Energiledelse har for Miljøstyrelsen gennemført projektet, der danner baggrund for rapporten. Formålet i Miljøstyrelsens oplæg var, at:

”belyse muligheder for samspil mellem energiledelsessystemer, miljøledelsessystemer og miljøgodkendelser/ -kontrol, således at det i forbindelse med miljøgodkendelser bedre kan sikres, at anlæg drives på en sådan måde, at der sker en effektiv energiudnyttelse.”

Udgangspunktet for projektet har derfor været at opsamle erfaringer hos en række myndigheder og virksomheder. Erfaringsopsamlingen skulle afdække dels potentialer for at øge samarbejdet og koordinationen og dels eventuelle barrierer for at udnytte disse potentialer.

Projektets omdrejningspunkt er de fire case-virksomheder:

- AKAF/Arla Foods Ingredients i Svenstrup
- Haldor Topsøe i Frederikssund
- Rockwool A/S i Øster Doense
- Statoil A/S i Kalundborg

Alle fire virksomheder er omfattet af EU's IPPC direktiv og er derfor godkendelsespligtige efter miljøbeskyttelseslovens særlige bestemmelser om IPPC virksomheder.

Alle fire virksomheder deltager desuden i Energistyrelsens frivillige ordning om energiaftaler, og har i den forbindelse bl.a. forpligtet sig til at indføre et energiledelsessystem. To af virksomhederne har desuden et certificeret miljøledelsessystem i henhold til ISO 14001 (AKAFA og Rockwool).

Den ansvarlige miljømyndighed for hver af virksomhederne har ligeledes deltaget i projektforløbet:

- Nordjyllands Amt (Rockwool og AKAFA)
- Frederiksborg Amt (Haldor Topsøe)
- Vestsjællands Amt (Statoil)

Endelig har Energistyrelsen deltaget i projektforløbet som energimyndighed og ansvarlig for energiaftale-ordningen.

1.2.1 Kort om forløbet

Der er først afholdt en række individuelle møder med virksomhederne og myndighederne, hvor muligheder og barrierer er blevet diskuteret i forbindelse med den praktiske myndighedshåndtering af miljø- og energiforhold på de fire case virksomheder.

Dernæst er der med udgangspunkt i en beskrivelse af samspillet om energi- og miljøforhold på de fire case-virksomheder afholdt såkaldte 3-partsmøder om hver virksomhed. På disse møder har virksomhedens miljø- og energiansvarlige sammen med miljømyndigheden og Energistyrelsen, dels evalueret deres hidtidige samarbejde på energi- og miljøområdet, dels fremlagt og diskuteret deres ønsker om det fremtidige samarbejde. Sammenfatningen af resultaterne har dannet grundlaget for denne rapport.

Formålet med møderne var altså dels, at få fokus på dels de nuværende samarbejdsrelationer i feltet mellem energi og miljø, dels at få fokus på, hvilke problemstillinger virksomheder og myndigheder ser i dette samarbejde. Sidst, men ikke mindst, var formålet med møderne at få synliggjort og diskuteret de idéer og potentialer for et forbedret samarbejde, som parterne hver især har peget på.

Et udkast til rapporten har været sendt til høring i Kommunernes Landsforening, Amtsrådsforeningen og Dansk Industri.

1.2.2 Projektgruppen og projektdeltagerne

Projektet er udarbejdet for Miljøstyrelsen af projektleder Peter Engel fra Rambøll og Preben Buhl fra Preben Buhl Miljø- og Energiledelse. I foråret 2004 overtog Jørgen Mikkelsen projektansvaret for Rambøll. Vi vil gerne takke alle de følgende, der har medvirket til forløbet og resultatet:

Nordjyllands Amt

- Palle Jørgensen
- Berit Kjerulf
- Anders Brøndbjerg Pedersen
- Charles Kuno Jensen
- Anja Thomassen
- Finn Rifler

Frederiksborg Amt

- Susanna Kjær Nielsen
- Dana Østergaard

Vestsjællands Amt

- Knud Erik Gormose
- Kirsten Thue Karlsen

Energistyrelsen

- Finn Josefsen
- Hans Henrik Svensson
- Kirsten Hansen

Miljøstyrelsen

- Vibeke Vestergaard Nielsen

Rockwool

- Elin Lambertsen
- Svend Vitek Jacobensen
- Herluf Nielsen
- Ove Hjort

AKAFA

- Poul Erik Holm
- Marianne Holm

Haldor Topsøe

- Alan Willumsen
- Søren Draborg
- Lene Kløft
- Susan Andersen

Statoil

- Hans Peder Nielsen
- Dan Juul Andersen

2 Tema 1: Dialog, samarbejde og koordination

2.1 Status og problemstillinger

Der eksisterer et godt samarbejde mellem virksomheder og miljømyndigheder samt Energistyrelsen. Samarbejdet er præget af åbenhed og gensidig faglig respekt, hvilket er væsentlige elementer for en frugtbar dialog. Dialog og samarbejde betyder ikke altid, at man er enige, men at parterne gennem saglig argumentation skaber grundlaget for et resultat, som parterne kan acceptere, og i fællesskab arbejder for.

Det er sjældent, at virksomhederne oplever modsætninger i de vilkår, der stilles i miljøgodkendelsen, og de mål, som de har sat sig som en del af energiaftalen. Det skyldes nok i højere grad, at virksomhederne gennem dialoger med myndighederne tilsikrer, at der sker en koordinering, da myndighederne ikke selv har den store kontakt med hinanden. Området fremstår som koordineret i modsætning til f.eks. Told & Skat, hvor både virksomheder og myndigheder har givet udtryk for problemer. F.eks. medfører afgiftsregler, at det sjældent kan betale sig for virksomheder at udnytte overskudsvarme til rumopvarmning.

2.1.1 Energistyrelsen og virksomhederne

Kontakten og samarbejdet mellem Energistyrelsen og virksomhederne opleves af alle parter som tilfredsstillende. Der samarbejdes om etablering af og vedligeholdelse af aftalerne, herunder indberetningen af energiforbrugsdata.

Energistyrelsen kommer kun sjældent på virksomhederne. En stor del af opfølgingsarbejdet er desuden lagt i hænderne på det certificeringsorgan, som certificerer virksomhedernes energiledelsessystem, men styrelsen er altid behjælpelig med at besvare forespørgsler fra virksomhederne. Virksomhederne oplever dog, at Energistyrelsen jævnligt skifter sagsbehandler.

2.1.2 Miljømyndigheder og virksomhederne

Kontakten mellem miljømyndighed og virksomhed er langt hyppigere end mellem Energistyrelsen og virksomhederne. Miljømyndighederne har således normalt flere tilsynsbesøg, og er desuden i løbende dialog med virksomhederne.

Det betyder, at miljømyndighederne som oftest har et godt kendskab til virksomhederne. Set fra virksomhedernes synspunkt varierer dette kendskab fra i nogle tilfælde, at være fokuseret på overholdelse af vilkår i miljøgodkendelsen, og i andre tilfælde på virksomhedens samlede "performance" på miljø- og energiområdet.

På energiområdet føler miljømyndighederne, at de har svært ved at matche virksomhedernes egen viden. I nogle tilfælde er virksomhederne også meget

længere fremme omkring energibesparende tiltag end miljømyndigheden selv ville stille krav om, og vurderer, at der er hjemmel til at stille krav om.

2.1.3 Energistyrelsen og miljømyndighederne.

Energistyrelsen og miljømyndighederne har generelt meget lidt samarbejde.

Der er således ikke tradition for at miljømyndighederne involverer eller informerer Energistyrelsen i forbindelse med udarbejdelse af miljøgodkendelse til en virksomhed. Ligeledes involverer Energistyrelsen heller ikke miljømyndigheden i forbindelse med indgåelse af energiaftaler.

Nogle miljømyndigheder har dog brugt Energistyrelsen f.eks. i forbindelse med et gå-hjem-møde for virksomheder om f.eks. energitilskud.

Energistyrelsen finder ikke, at de har haft et behov for koordination og samarbejde med miljømyndighederne, da man ikke har oplevet interessekonflikter, og heller ikke fundet problemer i forbindelse med miljøgodkendelsearbejdet set i forhold til Energistyrelsens arbejde med energiaftalerne.

Generelt har miljømyndighederne heller ikke oplevet interessekonflikter i forhold til Energistyrelsen. Tværtimod tager myndighederne udgangspunkt i, at hos virksomheder, der har en energiaftale med Energistyrelsen, er problematikkerne omkring energiforhold og energibesparelser "i de bedste hænder".

Dette afspejler sig også i miljøgodkendelsen, hvor energi i denne sammenhæng ofte håndteres med en henvisning til, at virksomheden har en energiaftale og et energiledelsessystem.

Miljømyndighederne har givet udtryk for, at det vil være en fordel hvis de havde en lettere adgang til at få overblik over hvilke virksomheder, der har en energiaftale, og til dels også hvad den enkelte aftale nærmere indebærer.

2.2 Identificerede potentialer

Der er identificeret en lang række potentialer for øget samarbejde omkring integration af energi og miljø.

2.2.1 Hvad kan miljømyndighederne gøre?

En endnu bedre energifaglig viden hos miljømyndighederne vil fremme energidialogen. Viden og vejledning om energiforhold bør i højere grad indgå i miljømedarbejdernes efteruddannelse.

I forbindelse med de grønne regnskaber kan miljømyndighederne selv spille en rolle: Her er dialogen i fokus og energinøgletal er med. Her tager miljømyndigheden af egen drift bl.a. energispørgsmål op overfor virksomheden, indenfor de rammer miljøbeskyttelsesloven giver.

2.2.2 Hvad kan Energistyrelsen gøre?

Samarbejdet mellem Energistyrelsen og Miljømyndigheden bør tilrettelægges således, at Energistyrelsen automatisk informerer den relevante miljømyndighed, når en virksomhed indgår eller fornyer en energiaftale.

2.2.3 Hvad kan virksomhederne gøre?

Nogle virksomheder ser krav om energieffektivisering som en mulighed for at producere produkter mere energi- og omkostningseffektivt. Med denne indfaldsvinkel bliver det naturligt for en virksomhed, at energieffektivisering i miljøgodkendelser på lige fod med andre BAT-initiativer.

Virksomhederne kan få et større ejerskab til miljø- og energiindsatserne, når de selv formulerer, hvad de vil på miljø- og energiområdet. Virksomheden er således selv drivkraften overfor miljømyndigheden. Det vurderes, at ved investeringer har virksomheder tidligere ofte haft fokus på driftssikkerhed, men holdningen er skiftet, så der nu mere er fokus på, hvilken effekt investeringen har set ud fra en helhedsbetragtning.

Virksomhederne bør i højere grad sikre, at miljømyndighederne kender til deres energiledelsessystem ved simpelt hen at sende en kopi af systemet. Derved kan der opnås større sammenhæng mellem miljømyndighedernes arbejde og energiforhold på virksomheden.

2.2.4 Hvad kan Miljøstyrelsen gøre?

Klare udmeldinger, f.eks. i vejledninger om, hvordan energieffektivitet kan indgå i godkendelsesarbejdet etc., vil give en mere ensartet behandling af virksomhederne.

2.2.5 Miljømyndigheden, Miljøstyrelsen og Energistyrelsen

Lovgivning på forskellige områder (miljø, energi, afgifter, m.v.) bør koordineres bedre og ses i sammenhæng så virksomhederne og myndighederne har mulighed for at få sammenhæng i praksis. F.eks. ved, at der gives hjemmel til at ansøgning om miljøgodkendelse skal omfatte energibesparelseskrav aftalt med Energistyrelsen.

Energistyrelsen bør indgå sammen med Miljøstyrelsen i det danske arbejde vedrørende fremtidige arbejder omkring BREF / BAT notes om energieffektivitet.

Energistyrelsen bør i højere grad melde sig på banen, overfor både miljømyndighederne og især Miljøstyrelsen, som sparringspartner, når lovgivning omkring miljøgodkendelser revideres. F.eks. kan der skabes en sammenhæng mellem energiaftalernes fakta-indberetninger og virksomhederne indberetninger til grønne regnskaber via virk.dk eller lignende.

Samarbejdet mellem miljømyndighederne og Energistyrelsen kan bl.a. forbedres ved, at:

- Miljømyndigheden orienteres om relevante afgørelser fra Energistyrelsen på de virksomheder, som miljømyndigheden fører tilsyn med
- Miljømyndighederne bruger Energistyrelsen som faglig sparringspartner på energisiden

2.2.6 Virksomhederne og miljømyndighederne

En udbygning af dialoger, kan f.eks. ske ved at sammenligne virksomhedens energinøgletal med andre tilsvarende virksomheder.

Ved at holde (fyraftens)møder for virksomhederne om energibesparelser, kan miljømyndighederne skabe større interesse og befordre samarbejde om energiforhold. En form for belønning fra miljømyndigheder til virksomheder, der er på forkant på energiområdet, kan befordre større samarbejde om energi mellem virksomheder og miljømyndigheder, f.eks. ved at lette egenkontrollen.

Ved at stille krav om energigennemgang og udarbejdelse af en energihandlingsplan kan miljømyndigheder bringe energi i fokus hos virksomhederne.

Energiselskaberne tilbyder i et vist omfang gratis energirådgivning overfor erhvervskunder.

På aftalevirksomheder kan energiaftalen i højere grad inddrages i ansøgningsmaterialet ved ansøgning om miljøgodkendelse.

Selvom myndighederne gennemfører en større grad af integration mellem miljø og energi, vil virksomheden ikke opleve det som den store forskel sålænge indberetninger, forespørgsler m.v. vil fortsat være de samme. En reduktion i antallet af indberetninger vil opleves som en markant forbedring.

2.2.7 Andet

Dialogen med Told & Skat er vigtig – specielt omkring energitunge processer og afgifter i forbindelse med udnyttelse af overskudsvarme til rumopvarmning.

Skatte og afgiftsspørgsmål er således den største hindring for projekter om energieffektivitet, f.eks. i form af varmegenvinding.

2.3 Barrierer for at udnytte potentialerne

Det bliver generelt fremhævet af miljømyndighederne, at de gerne vil vide mere om energiforhold. Desuden fremhæves det, at virksomhederne ved meget mere om sine energiforhold, end miljømyndighedens miljømedarbejdere gør, hvilket gør det vanskeligt at opnå energieffektiviseringer, hvis virksomheden ikke umiddelbart viser interesse.

Miljømyndighederne finder, at de ikke har tilstrækkeligt gode værktøjer, bl.a. er BAT-noterne for generelle, og dækker kun energiforhold i ringe omfang.

Internt i virksomhederne er der ikke tradition for at se energi og miljø i sammenhæng. Det er ofte forskellige personer i virksomhederne, som har ansvaret for energi og miljø. Energi ligger ofte som en del af driftsorganisationen, mens miljø i højere grad er stabsfunktioner, hvilket også kan besværliggøre kommunikationen med miljømyndighederne.

Energistyrelsen ser ikke et behov for yderligere samarbejde og koordination, idet energiaftalerne er meget skarpt afgrænset til energiforhold. Det omvendte er ikke tilfældet for miljømyndighederne og Miljøstyrelsen, idet energi jo er en naturlig del af miljøforholdene, som miljømyndighederne gerne inddrager i godkendelsesarbejdet inden for miljøbeskyttelseslovens rammer.

3 Tema 2: Ledelsessystemer

3.1 Status og problemstillinger

3.1.1 Generelt

En del virksomheder har i dag et eller flere ledelsessystemer, f.eks. miljøledelse, energiledelse, kvalitetsledelse, eller arbejdsmiljøledelse. Nogle virksomheder vælger at kombinere systemerne, andre at køre dem som separate systemer.

Ledelsessystemer er et styringsværktøj en virksomhed vælger at indføre frivilligt, for at forbedre og systematisere sin indsats på et eller flere områder. I nogle tilfælde kan en virksomhed dog se sig nødsaget til at indføre et eller flere ledelsessystemer, f.eks. på grund af krav fra kunder eller fra andre interessenter. I nogle få tilfælde er der lovkrav om, at bestemte typer af virksomheder skal have et certificeret ledelsessystem (f.eks. virksomheder, der håndterer affald i form af køretøjer).

Virksomheden kan også have et økonomisk incitament, som det f.eks. er tilfældet med energiledelsessystemet under energiaftale-ordningen, hvor virksomhederne får tilbageført en del af CO₂-afgiften.

Under alle omstændigheder er det essentielle for en virksomhed at have et ledelsessystem, hvis det bliver brugt aktivt og fremadrettet. Hvorvidt en certificering af ledelsessystemet vil styrke dette afhænger af den enkelte virksomhed.

En certificering (eller registrering under EU's EMAS-forordning) kan imidlertid medvirke til at forbedre systemets troværdighed udadtil, når et certificeringsorgan – med faste intervaller checker om systemet lever op til de fastsatte krav, og om det i praksis fungerer efter hensigten.

Virksomheder, der registreres efter EMAS-forordningen, får 50% rabat i den brugerbetaling, der skal betales for tilsyn og godkendelser efter miljøbeskyttelsesloven. (Reglerne ændres pr. 1. januar 2005).

3.1.2 Energiledelse

Det er et krav, at en virksomhed, der deltager i Energistyrelsens energiaftale-ordning, skal indføre et certificeret energiledelsessystem. Energiledelsessystemet er med til at sikre, at virksomheden som minimum får gennemført de mål den sætter sig, som en del af forpligtelserne i energiaftalen.

Der er altså skabt en direkte sammenhæng mellem energiledelsessystemet og de mål, som virksomheden overfor Energistyrelsen binder sig til at nå. Der er således tale om en frivillig aftale om energiforbedringer mellem virksomhed og myndighed og ikke lovbestemte krav. Det er naturligvis et incitament, at virksomheden identificerer potentialer for optimering og besparelser gennem en fortløbende gennemgang og vurdering af sin anvendelse af energi, men prak-

sis viser, at det nok er lige så væsentligt, at virksomheden kan få et betragteligt tilskud til betaling af CO₂-afgiften ved at indgå en aftale.

3.1.3 Miljøledelse

Der har i Danmark været afprøvet forskellige muligheder for at kombinere miljøledelsessystemer og miljøgodkendelser.

I praksis har det dog ofte vist sig at være vanskeligt. Som udgangspunkt skal miljøledelsessystemet nemlig være dynamisk i sit indhold, mens miljøgodkendelsen er langt mere statisk, da de skal fastlægge specifikke vilkår for virksomheden, altså en udmøntring af lovgivningen. Miljøledelsessystemet, der er frivilligt baseret uden lovkrav, kan fortløbende ændres og tilpasses, så det hele tiden bedst muligt opfylder virksomhedens miljøpolitik, målsætninger og mål.

Miljøledelsessystemets formål er bl.a. at være med til at sikre, at virksomheden overholder vilkår i miljøgodkendelser.

Det er dog konstateret, at myndighederne ikke altid har tillid til certificerede miljøledelsessystemer. Hvilket bl.a. medvirker til, at miljømyndighedernes brug af virksomhedernes miljøledelsessystemer oftest vedrører de registre og alarmsystemer, der knytter sig til virksomhedens overvågning og egenkontrol af emissioner til luft og vand.

Det står dog klart, at alt andet lige, vil virksomheder, der har indført et ledelsessystem, have lettere ved at opfylde de krav og vilkår, der stilles af miljømyndigheden.

3.2 Identificerede potentialer

En løbende dialog mellem miljømyndigheder og virksomheder i forbindelse med opbygning og anvendelse af miljø- og energiledelsessystemer vil give bedre betingelser for en miljødialog.

Energistyrelsen har i forbindelse med energiaftalerne trukket sig mere tilbage i forhold til virksomhedernes energiledelsessystemer, idet ansvaret er overdraget til certificeringsbureauer. Noget tilsvarende kunne man forestille sig i forhold til miljøgodkendelser og miljøledelsessystemer.

Virksomheder indfører ledelsessystemer for at blive bedre. Ledelsessystemer er den interne færdselslov og skal bl.a. sikre, at miljøgodkendelsen overholdes.

Til gengæld kan myndigheden vælge i højere grad at integrere tilsynsarbejdet med virksomhedens og/eller det certificerende bureaus auditeringer. På den måde ville der blive skabt en naturlig sammenhæng mellem miljøtilsyn og virksomhedens ledelsessystem(er). Myndigheden kan så tilpasse sit tilsyn i den grad det skønnes nødvendigt.

Virksomhederne kunne ligefrem sørge for at invitere miljømyndighedens tilsynsmedarbejdere med til en ekstern audit i forbindelse med re-certificering af miljøledelsessystemet. Det vil kunne give miljømyndigheden en bedre forståelse for og indsigt i miljøledelsessystemer og en konkret forståelse for miljøledelse i praksis. Men det kræver, at de er ordentlig indført i og forberedt på, hvad det er for en proces, og at det ikke må forveksles med et tilsyn.

Ydermere vil der være den fordel, at der ofte er en teknisk ekspert med, når det certificerende bureau gennemgår såvel energi- som miljøledelsessystemet. Dermed vil miljømyndigheden også kunne øge sin specifikke kompetence i forhold til den enkelte virksomhed.

Miljømyndigheden bør således deltage i audits for at få en indsigt i, hvad der gennemgås, og auditrapporter bør sendes til miljømyndigheden. Det vil i sidste ende også kunne medføre en optimering af miljømyndighedens anvendelse af ressourcer i forhold til den enkelte virksomhed.

Miljømyndigheden bør derfor også kende de mål og handlingsplaner, som virksomheden har opsat som en del af sine ledelsessystemer, for derigennem at få en indsigt i, hvilke tiltag virksomheden bredt set har planlagt på energi- og miljøområdet. Miljømyndigheden bør også indgå i dialog med virksomheden om miljøhandlingsplanen. Derigennem kan miljømyndigheden gøre opmærksom på eventuelle nye prioriteringer og indsatsområder (regionalt eller nationalt), som virksomheden bør overveje at inddrage.

Samkøring af ledelsessystemer kan gøres med fordel. Fokus fra energi og miljø må dog ikke forsvinde ved samkøring med f.eks. et kvalitetsledelsessystem.

Energistyrelsen kunne have en liste over virksomheder med energiaftaler liggende på internettet.

I forbindelse med energiaftaler, ligger der et fast format for indrapportering af energiforhold til Energistyrelsen indeholdende oplysninger om hvad der skal indrapporteres. Miljømyndighederne kan i forhold til andre virksomheder evt. bruge samme format til indrapportering af oplysninger om en virksomheds energiforhold. Oprindeligt var der i forbindelse med energiaftaler en checkliste som virksomhederne kunne følge. Det var et godt værktøj, og noget lignende på miljøområdet vil være hensigtsmæssigt.

3.3 Barrierer for at udnytte potentialerne

I gældende praksis er det vanskeligt for miljømyndigheder at knytte vilkår til virksomheders miljøledelsessystem i miljøgodkendelser. I miljøgodkendelser fastsættes de nødvendige vilkår for virksomhedens drift, hvorfor der i miljøgodkendelser normalt ikke sættes vilkår for fx stoffer, der er af mindre miljømæssig betydning.

Der er (som oftest) ingen faste procedurer i energiledelsessystemet/energi-aftalen for information om energiforhold til miljømyndigheden.

Virksomheder med miljøledelse henvender sig ikke af sig selv til miljømyndighederne for at diskutere deres miljømålsætninger, og hvis miljømyndigheden selv tager initiativ til det, viser drøftelserne, at så bliver energiforhold ofte prioriteret lavest.

4 Tema 3: Kompetenceopbygning

4.1 Status og problemstillinger

4.1.1 Generelt

Generelt er der observeret begrænset viden blandt myndighederne om hinandens fagområder. Omvendt er der ofte stor viden i virksomhederne om administrationspraksis i myndighedsbehandlingen på henholdsvis energi- og miljøområdet.

Dette bliver som regel fremhævet som en af grundene til, at miljømyndighederne ikke føler sig i stand til at stille krav på energiområdet, ligesom man hos miljømyndighederne ikke har tilstrækkelig indsigt i de ikke-tekniske fagområder som energiledelse og energiaftaler.

Både amterne og Energistyrelsen føler på den anden side ikke noget behov for at kende til hinandens fagområder, idet de har tillid til, at den anden myndighed klarer det fint uden hjælp eller indblanding.

4.1.2 Energifaglige kompetencer hos miljømyndigheden

Miljømedarbejderne i miljømyndigheden har som regel ingen eller kun lille viden om energieffektivisering og energiledelse, og de ser det selv som en svaghed, der netop gør, at det kan kræve en større indsats at forberede sig på at gå i dialog om evt. vilkår på energiområdet.

Når virksomheden har en energiaftale er det også både bekvemt og relevant at henvise til den frem for selv at gå i dialog om energiforhold på virksomheden. Dette gælder dog kun de ca. 300 virksomheder som har en energiaftale. For dialogen om energi med andre (IPPC-) virksomheder er der tydeligvis et større behov for at opbygge energifaglige kompetencer hos miljømyndigheder.

4.1.3 Miljøfaglige kompetencer hos energimyndigheden

Den omvendte situation hos Energistyrelsen gør sig endnu tydeligere gældende, men de har på den anden side ikke nogen myndighedsrolle for andre miljøforhold end energiforsyning og -forbrug. Når Energistyrelsen indgår en energiaftale med en virksomhed, har de ingen krav til miljøområdet, udover at de aftalte energiforbedringer ikke samtidig må forringe miljø- og arbejdsmiljøforhold.

Der stilles som led i energiaftalen krav om, at virksomheden har indført energiledelse, men det er i aftalesammenhæng ligegyldigt, om det sker i sammenhæng med andre ledelsessystemer eller som et selvstændigt system. Energistyrelsen opfordrer dog til, at virksomhederne integrerer energiledelse i eksisterende ledelsessystemer.

4.2 Identificerede potentialer og løsningsmuligheder

Der kan opbygges erfaringer fra konkrete "cases", hvor miljømyndigheden og Energistyrelsen samarbejder om en virksomhed, og på den måde opbygge konkret erfaring med, hvordan og på hvilke områder, der kan samarbejdes.

Temamøder for virksomheder om energibesparelser og andre tiltag, er en mulighed, der bør overvejes.

Miljømyndigheden kan som en del af deres kontakt med virksomhederne synliggøre de muligheder, der er for at undersøge energibesparelser.

Miljømedarbejderne hos miljømyndighederne kan efteruddannes vedrørende energibesparelser og energiledelse.

Bedre energifaglig viden hos miljømyndighederne vil fremme energidialogen.

4.3 Barrierer for at udnytte potentialerne

Tid er en alvorlig barriere. Både myndigheder og virksomheder oplever et øget krav om reduktion af forbruget af personressourcer, som alt andet lige betyder, at der bliver mindre tid til den enkelte sag. Derfor er det afgørende, at der er fokus på, hvordan det konkret kan medvirke til forbedringer på energi og miljøområdet.

5 Tema 4: Informationsflow

5.1 Indberetninger

5.1.1 Status og problemstillinger

Virksomhederne oplever til tider, at de skal indberette de samme oplysninger flere gange men til forskellige myndigheder. Det gælder til miljø- og energimyndigheder, men også til Told og Skat. Bl.a. indberettes der en række energiforbrugsoplysninger til Told & Skat til beregning af energiafgifter. Samme oplysninger oplyses i vidt omfang til Energistyrelsen i sammenhæng med energiaftalen. Mange virksomheder efterlyser ét samlet sted, hvor alle relevante oplysninger til myndighederne kan indberettes. Og gerne via internettet, f.eks. virk.dk. Det gælder i det hele taget om at reducere arbejdsbelastningen på dette område mest muligt.

I andre situationer er det virksomhedernes opfattelse, at der indberettes flere oplysninger end nødvendigt for myndighedsopgaven. Enkelhed og koordination mellem indberetningen til forskellige myndigheder bliver derfor efterspurgt.

5.1.2 Identificerede potentialer og løsningsmuligheder

Indberetning skal være så enkelt som mulig, og i den grad det er muligt, så ens som mulig til forskellige myndigheder.

Erhvervs- og selskabsstyrelsen har oprettet en industriportal på internettet (virk.dk), hvor det bl.a. vil blive muligt for energiaftalevirksomheder at lave deres indberetning. Miljøoplysninger bør indberettes samme sted.

Tilsvarende er alle relevante dokumenter vedrørende energiaftale tilgængelige på Energistyrelsens hjemmeside. En lignende mulighed på miljøområdet vil være hensigtsmæssigt. (Findes allerede i Vestsjællands Amt).

Det vil være optimalt at indberetninger, der skal bruges af flere myndigheder, kan ske på det samme dokument og kun en gang.

Kan der skabes en tilsvarende sammenhæng mellem fakta-indberetningen i forbindelse med energiaftalerne og virksomhedernes indberetninger til grønne regnskaber. Energistyrelsen har i flere omgange overvejet dette.

5.1.3 Barrierer for at udnytte potentialerne

Koordination mellem offentlige myndigheder kan være både svær og tidskrævende. Mange forhold som er begrænsende gør sig gældende. Dels er beslutningsprocesser hos offentlige myndigheder ofte både lange og komplekse, dels er samarbejde på tværs mellem myndigheder noget, der som regel kun sker i formaliserede samarbejder.

Andre barrierer kan være, at der er en fysisk/geografisk afstand mellem de forskellige myndigheder. Der er oplagte potentialer i at udnytte internettet i denne sammenhæng.

5.2 Udveksling af information

5.2.1 Status og problemstillinger

Udover den formelle indberetning af informationer om overholdelse af vilkår og aftaler, er der en række informationer, som udvekslet på den rette måde, kan smidiggøre sagsbehandling og tilsyn. Dette er dog ikke specielt for energi-effektivitet. F.eks. vil en tidlig information til myndighederne om virksomhedens evt. planer for ændringer eller udvidelser af produktionen være en god idé. Information om personudskiftninger i begge "lejre" er også en god idé, så man kan tage højde for dette og sørge for en god overlevering af sager og give en gensidig introduktion til eksisterende sagsgange.

5.2.2 Identificerede potentialer og løsningsmuligheder

Mere udveksling af information og dialog om myndighedsforhold vil give mere gennemsigtighed og mulighed for gensidig forståelse af komplekse sammenhænge mellem f.eks. energi- og miljøforhold og dermed mulighed for tættere sammenhæng og synergieffekter mellem energi- og miljørelaterede myndighedsforhold.

Herudover vil klare aftaler mellem miljømyndigheden og den enkelte virksomhed om, hvilke informationer (udover de lovbestemte) man ønsker at udveksle. Det kan f.eks. være virksomhedens miljøhandlingsplaner eller en årlig auditrapport.

5.2.3 Barrierer for at udnytte potentialerne

At der hos alle parter er travlhed og knappe ressourcer, gør det svært at skabe tid til en yderligere informationsudveksling.